Gamla stadskyrkan Kalmar (riven)
56.6603, 16.3518

Kalmar gamla stadskyrka låg ett stenkast nordväst om slottet. Kyrkan hade även namnet Sankt Nicolai kyrka, och var helgad åt Sankt Nicolaus av Myra som var de sjöfarandes helgon och även under medeltiden var Kalmar stads skyddspatron.

Den 17 juni 1397 kröntes här Erik av Pommern till kung över nordens tre riken. Kröningen leddes av ärkebiskopen Jakob Gesten i Lund och ärkebiskop Hendric Carlsson i Uppsala, och kröningsbrevet som i original finns l i Rigsarkivet i Köpenhamn, har vidhängande sigill från 67 biskopar, prelater, riddare och svenner samt rådsmän. Erik av Pommern upphöjde därefter stadskyrkan till så kallad kollegiatkyrka.

Omkring år 1430 utvidgades den redan stora kyrkan mot öster med ett treskeppigt kor med sakristia och ett sju meter brett treskeppigt avslutat Mariakor. Tornet hade två spetsiga dubbelspiror, kanske liknande det dubbeltorn som finns på Rydaholms kyrka i Småland. I slutet av 1400-talet fanns också ett tiotal kapell invid kyrkan norra och södra sidoskepp. Fullt utbyggd hade kyrkan en längd på 75 meter och en bredd på 38 meter.

Den gamla Stadskyrkan var alltså en mäktig byggnad. Större och högre än den nuvarande domkyrkan, och det var också anledningen till att kyrkan förstördes när staden flyttades under 1600-talet.
Stadskyrkan var den högsta byggnaden i området och det blev också dess fall. Byggnaden var nämligen därmed ett hot mot slottet vid belägring.
Efter att danskar och holländare hotat staden med anfall 1677, som dock slogs tillbaka, beslutade man att riva stadskyrkan. Man sprängde byggnaden och stenarna från kyrkan kom till användning vid byggnaden av bland annat domkyrkan och rådhuset.

En del av inventarierna i den nuvarande domkyrkan sägs komma från den gamla stadskyrkan – bland annat predikstolen och de tre kyrkklockorna.

Trots av kyrkan revs fortsatte kyrkogården att brukas som begravningsplats ända fram till 1800-talet – alltså två hundra år efter att kyrkan revs – och här fanns också då ett så kallat benhus. Förr grävde man med jämna mellanrum om kyrkogården. Det kom då upp mängder med benrester och bestämmelserna bjöd att dessa skulle helgas i ett särskilt hus.

Ett antal av grävhällarna flyttades också i början av 1800-talet till domkyrkan.

Källor:
Pdf: ”Kalmar gamla stad”. Riksantikvarieämbetet.
Bok: Medeltidens kyrkor i Handbörd, Stranda, Möre och Kalmar medeltida stad”. Stig Lundh. ISBN 978-91-7527-076-0